

De potentie van de professionele werkplaats

Terug naar de kern van het sociaal werk – samenwerken over grenzen heen in het sociale domein

Een interview met Patty de Laat (HBO docent Fontys Sociale Studies) en Michel Frijters (MBO Summa College Sociaal Werk) over de beloftevolle samenwerking tussen het MBO en HBO sociaal werk binnen de professionele werkplaats – maatschappelijke impact in Eindhoven. Een leeromgeving die enerzijds bijdraagt aan de ontwikkeling van toekomstige professionals binnen het sociale domein en anderzijds impact maakt door sociale vraagstukken bij de kern aan te pakken.

2024 belooft een spannend jaar te worden voor het sociale domein. In de loop van dit jaar zal de politieke richtingaanwijzer naar verwachting van positie veranderen. Nog ongewis is welke implicaties dat zal hebben voor de aanpak van de reeds bekende maatschappelijke vraagstukken binnen het sociale domein en de sociaal agogen werkzaam hierbinnen. Immers, diezelfde maatschappelijke uitdagingen zijn al lang en breed bekend. Onderwijsinstellingen die de professionals afleveren voor het werkveld zijn eveneens bekend met de vraagstukken zoals de groeiende (inkomens- en kansen) ongelijkheid, de energietransitie, toenemende, uitpuilende wachtrijen in de (mentale) gezondheidszorg, eenzaamheid en ga zo maar door. De vraag voor 2024 is zodoende vooral:

Hoe gaan we dat als sociaal werk onderwijsinstellingen aanpakken?

Professionele Werkplaatsen

Professionele werkplaatsen zijn veelzijdig en komen in verschillende vormen voor. Een tweetal basiskenmerken is daarbij van belang.

1. Er is sprake van een duurzaam samenwerkingsverband tussen een of meerdere hoger onderwijsinstellingen, samen met een publieke organisatie. Deze samenwerking is fysiek gesitueerd in de beroepspraktijk.
2. De professionele werkplaats biedt de randvoorwaarden voor het gezamenlijk leren en onderzoeken binnen de beroepspraktijk.

Volgens Patty de Laat (Fontys Sociale Studies) en Michel Frijters (Sociaal Werk Summa College) ligt de sleutel in het samenwerken tussen onderwijs, beroepspraktijk en inwoners in de samenleving. Zij zijn de initiatiefnemers van de professionele werkplaats *maatschappelijke impact*, een samenwerkingsverband tussen beide opleidingsinstituten waarbij het HBO en het MBO intensief samenwerken. In de professionele werkplaats komen studenten samen en leren van elkaar. Deze studenten zijn afkomstig van de opleiding sociaal werk MBO op het Summa College, de opleiding sociaal werk HBO van Fontys Sociale Studies of van andere betrokken Fontys opleidingen zoals sportkunde of toegepaste psychologie. Dit gebeurt in samenwerking met T+Huis, een sociaal ontwerp bureau en met Dynamo Jeugdwerk (Lumens), een organisatie die zich inzet voor alle jongeren tussen 7-27 jaar in Eindhoven en vanuit vertrouwen en verbondenheid werkt aan de veerkracht van jongeren. Dynamo Jeugdwerk is werkzaam daar waar de jongeren ook zijn, op scholen, in de wijk, of in jongerencentra. De professionele werkplaats *maatschappelijke impact* verbindt deze publieke organisatie met de opleidingen sociaal werk van het Summa College en Fontys Sociale Studies alsmede de andere Fontys opleidingen, waarbij er aandacht is voor het gezamenlijke leren en onderzoeken in de praktijk.

Professionele werkplaatsen zijn namelijk hybride leeromgevingen, gesitueerd in de beroepspraktijk. Deze leeromgeving dient een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling en groei van alle betrokkenen alsmede aan de aanpak van de maatschappelijke vraagstukken. Binnen de professionele werkplaats *maatschappelijke impact* wordt de kern van het sociaal werk gehanteerd, waarbij er zichtbaar, actief, probleemoplossend en grens overstijgend vanuit de beroepspraktijk wordt gewerkt aan maatschappelijke vraagstukken. De samenwerking tussen de sociaal werk opleidingen van het MBO en HBO versterkt de wisselwerking tussen de praktische én theoretische aanpak van maatschappelijke vraagstukken. De professionele werkplaats *maatschappelijke impact* is gesitueerd in de buurt Hemelrijken en op twee locaties in de buurt Mensfort, gelegen in het stadsdeel Woensel-Zuid (Eindhoven).

Sociaal werkers 2.0

Volgens Frijters zorgt de opzet van een professionele werkplaats voor de mogelijkheid om de 'sociaal werkers' van de toekomst te heruitvinden. Een opdracht die zich niet beperkt tot de opleidingen sociaal werk zelf, maar juist ook de samenwerking opzoekt met studenten van andere opleidingen. Zo zijn er binnen de professionele werkplaats *maatschappelijke impact* mogelijkheden voor studenten van verschillende opleidingen zoals sportkunde en toegepaste psychologie om hier gezamenlijk te leren en onderzoeken. Frijters benadrukt hierbij het belang van het samenwerken tussen de meer praktische georiënteerde MBO studenten met de meer praktisch-theoretische opgeleide HBO studenten. Ook de uitwisseling van kennis en perspectieven vanuit andere opleidingen dan sociaal werk wordt daarbij als een meerwaarde aangeduid. Immers, in de steeds complexere samenleving van vandaag de dag, spelen maatschappelijke vraagstukken, die we kennen als *wicked problems*, zich steeds meer af binnen verschillende domeinen. De Laat en Frijters geven aan dat het noodzaak is om professionals op te leiden om dergelijke wicked problems aan te pakken en waarbij de sociaal werker van de toekomst volgens De Laat en Frijters een sleutelrol speelt. *"Studenten leren binnen de professionele werkplaats om vraaggericht te werken, netwerken te bouwen en onderhouden, transdisciplinair samen te werken, inwoners actief te betrekken en te werken vanuit diens vragen en noden"* aldus Frijters. Juist de inbedding van de professionele werkplaats in de samenleving, zorgt er volgens De Laat dan ook voor dat studenten deze vaardigheden en kennis kunnen ontwikkelen.

Professionele werkplaats

Maatschappelijke impact

werkt samen met Dynamo jeugdwerk (Lumens), bestaat uit een tweetal onderwijs instituten en opleidingen.

Fontys

Toegepaste Psychologie
Sport Hogeschool
Sociale Studies

Summa

Sociaal Werk

Momenteel zijn er, om en nabij 30 studenten vanuit het MBO en HBO actief binnen de professionele werkplaats *maatschappelijke impact*, komende vanuit de verschillende onderwijsinstituten, opleidingen én leerjaren. Deze studenten lopen stage, doen zelfstandig onderzoek voor een afstudeerproject of werken aan opdrachten binnen de minor community development (FSS).

De Laat en Frijters benadrukken dat de maatschappelijke vraagstukken die ze in de buurt tegenkomen daar altijd een leidende rol in hebben. Deze vraagstukken worden door studenten actief opgehaald en gesignaleerd in de buurt. Studenten werken hier op basis van het relationele werken waarbij de ABCD-methode en de presentiebenadering centraal staan. Van belang binnen deze werkwijze is het mobiliseren van de capaciteiten van inwoners en organisaties. Daarbij is het verzorgen van een sterke en stabiele relatie van belang, waarbij geïnvesteerd dient te worden in het opbouwen van een vertrouwensband. Zo wordt er momenteel door studenten gewerkt aan de mentale gezondheid onder jongeren (in relatie tot preventief jeugdbeleid vanuit de gemeente), polarisatie in de buurt, en zijn er projecten gericht op de aanpak en ontwikkeling van armoede, taalproblematiek, opvoedingsvraagstukken en weerbaarheid.

De kracht van verbinding

Alle betrokkenen binnen de professionele werkplaats komen veelvuldig fysiek samen op een van de locaties in Hemelrijken of Mensfort. De initiatiefnemers benadrukken dat de regelmatige fysieke samenkomsten in de buurt van belang zijn om goed en snel met elkaar te kunnen schakelen en inhoudelijk te overleggen.

"Door samen te komen in de buurt zijn we zichtbaar voor de inwoners en andere partners en daardoor ook veel toegankelijker waardoor we weer juist snel en flexibeler kunnen samenwerken met alle betrokkenen" benadrukt De Laat. De kracht van deze professionele werkplaats zit volgens Frijters en De Laat in het feit dat iedere betrokkenen hart voor de zaak heeft, betrokken is binnen het sociale domein en inhoudelijke expertise heeft. Daardoor kunnen sociale kwesties en maatschappelijke vraagstukken vroeg gesignaleerd worden en kan er snel gehandeld worden. Frijters geeft aan dat iedereen handelt vanuit hetzelfde ideaal, men is betrokken, begaan en wil graag een goed

functionerende gemeenschap opbouwen. Ook De Laat herkent deze positieve verbindingen en benoemt dat het van belang is om in de steeds complexere samenleving mensen en perspectieven te verbinden. Juist de wisselwerking tussen het MBO en het HBO zorgt er volgens haar voor dat ze gebruik kunnen maken van elkaars vakinhoudelijke kennis en vaardigheden.

De blik naar voren

De professionele werkspleats *maatschappelijke impact* staat nog in haar kinderschoenen maar biedt volgens De Laat en Frijters een blauwdruk voor de toekomst. De Laat geeft aan enorm veel potentie te zien in de mogelijkheid om middels de professionele werkspleats locatiegericht te werken samen met alle betrokkenen. Daarbij is het volgens haar zaak om het komende jaar meer te gaan wortelen als samenwerkingsverband. Ze benoemt dat het bestendigen van de organisatie daarbij vooral van belang is om de gezamenlijke visie en handelswijze te blijven benadrukken en uit te dragen. Juist doordat er wordt samengewerkt tussen het MBO en HBO is het belangrijk om gebruik te maken van elkaars sterke punten. Doordat er ook samen wordt gewerkt met andere opleidingen is het daarbij nodig om dezelfde werkwijze te hanteren, om verwarring en verwatering tussen de aanpak te voorkomen. Het relationele werken biedt hiervoor binnen de professionele werkspleats het juiste uitgangspunt. Immers blijft het doel volgens De Laat om ten alle tijden bij te dragen aan de personen en plekken waar we als professionele werkspleats opereren. Frijters vult daarbij nog aan dat de integratie tussen de professionele werkspleats en het onderwijs nog sterker uitgewerkt kan worden. Hij pleit voor een nog sterkere integratie tussen het MBO en HBO waarbij studenten met-, en van elkaar leren waardoor studenten zich ontwikkelen tot sterke sociaal werkers. Ook benoemt Frijters de mogelijkheden tot samenwerking met het programma van PACT Woensel, een grotere rol voor de gemeente maar ook het samen optrekken, leren van, en stimuleren van stichtingen als het T+Huis.

Tijd om te wachten op de politieke stoelendans is er niet, daarvoor zijn de maatschappelijke vraagstukken binnen het sociale domein te urgent en bekend. 2024 wordt dan ook voornamelijk een jaar om de naam van de professionele werkspleats eer aan te doen en te zorgen voor maatschappelijke impact.

Patty de Laat

Michel Frijters